

Motion till riksdagen 2025/26:2518

av **Morgan Johansson (S)**

Förslag om särskild reglering som kriminaliserar psykisk misshandel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild reglering som kriminaliserar psykisk misshandel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Psykisk misshandel kan ta sig många former. Det kan handla om ständiga verbala angrepp såsom kränkningar, förminskande och nedsättande ord. Det kan handla om kontrollerande beteende, t.ex. att en man förbjuder sin sambo att träffa sina vänner eller sin släkt, eller kräver att hon flera gånger per dag ringer för att berätta var hon är – eller att hon rent av inte tillåts att gå ut. Det kan också förekomma i en hederskontext, t.ex. när föräldrar av hedersskäl begränsar sina barn från att ha normala sociala relationer med andra barn och ungdomar. Psykiskt våld förekommer sannolikt i alla destruktiva relationer och är många gånger ett förstadium till det som senare blir fysisk misshandel. Det begränsar människor och kan leda till skador för livet.

Som ett led i kampen mot mäns våld mot kvinnor och mot hedersvåld beslutade S-MP-regeringen 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över straffrätten när det gäller psykiskt våld. Utredaren, hovrättsrådet Viveca Lång, presenterade i juli 2022 sin analys och förslag. Hon kom fram till att även om också psykiskt våld i teorin kan anses vara misshandel och därmed kriminaliserat, så har det i praktiken aldrig tillämpats.

Utredaren skriver (Ds 2022:18 Straffansvar för psykiskt våld, s. 13):

Utredarens huvudsakliga uppgift har varit att utifrån en analys av gällande rätt föreslå hur straffansvaret för psykiskt våld kan stärkas. Genom analysen har det framkommit att nuvarande straffstadganden, särskilt misshandel, olaga tvång, de grova fridskränkningssbrotten, olaga hot, ofredande och förolämpning, förvisso innebär att det finns goda förutsättningar att redan nu beivra psykiskt våld i det straffrättsliga systemet. Det står också klart att upprepad brottslighet mot samma

målsägande kan påverka straffvärdet i skärpande riktning (...). Analysen har dock visat att dessa straffbestämmelser inte tillämpas på psykiska företeelser i den utsträckning som deras lydelse tillåter. Inte ens när lagstiftaren i förarbetena tydligt angett att så ska ske verkar bestämmelserna komma till användning. Specifikt för de grova fridskränkingsbrotten har konstaterats att syftet bakom lagstiftningen – att fånga upp det straffvärda i att flera relativt lindriga gärningar som begås mot samma person – tycks ha tappats bort i rättstillämpningen.

Det är alltså uppenbart att strafflagstiftningen måste kompletteras och förtydligas, om man vill komma åt psykiskt våld. Utredaren föreslår därför lagändringar i brottsbalkens kapitel 3 och 4 innebärande att ett särskilt brott, psykisk misshandel, införs med en straffskala på fängelse i upp till fyra år.

Utredningen togs emot av S-regeringen i juli 2022 och den har remissbehandlats. Efter tre år, våren 2025, beslutade regeringen äntligen om en lagrådsremiss. Det är emellertid osäkert om lagförslaget kommer att läggas fram. Frågan finns inte på propositionslistan för mandatperiodens sista riksmöte.

Jag anser att det är viktigt att en ny lagstiftning kommer på plats så fort som möjligt. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en särskild reglering som kriminaliserar psykisk misshandel.

Morgan Johansson (S)